Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Beslissing

Inzake de klacht van de heer [klager] over het handelen van de MIVD omtrent zijn veiligheidsonderzoek

1 Aanleiding

De heer [klager] (hierna: klager) heeft gesolliciteerd op een functie bij Defensie, waar hij werd aangenomen onder voorbehoud van een positief veiligheidsonderzoek. Het veiligheidsonderzoek op niveau B is op 29 juni 2024 gestart. Voor het veiligheidsonderzoek staat in beginsel een termijn van acht weken.[1] In september 2024 heeft klager de mededeling ontvangen dat de beslistermijn is opgeschort omdat gegevens over zijn partner in het buitenland worden opgevraagd. Zijn partner is opgegroeid en lange tijd woonachtig geweest in de Verenigde Staten (VS). Vervolgens heeft hij in de periode oktober 2024 t/m maart 2025 vier voortgangsberichten ontvangen waarin steeds stond dat het erg druk is bij de Unit Veiligheidsonderzoeken (UVO).[2] In de voortgangsberichten stond steeds een datum waarop klager uiterlijk volgend bericht zou ontvangen. Er werd niet meer vermeld dat de langere duur samenhing met het opvragen van gegevens in het buitenland. Op 16 april 2025 ontving klager het voornemen tot weigering van de verklaring van geen bezwaar (VGB), omdat er niet voldoende gegevens over zijn partner beschikbaar zijn vanwege haar verblijf in de VS. In mei 2025 reageerde klager op dit voornemen, binnen de gevraagde termijn.

Op 30 juni 2025, een jaar na de start van het veiligheidsonderzoek, heeft klager contact opgenomen met de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD (hierna: de CTIVD) vanwege de lange duur van het veiligheidsonderzoek en de gebrekkige communicatie en informatievoorziening tijdens het onderzoek. Deze klacht is direct bij de CTIVD ingediend, er heeft geen interne klachtbehandeling bij de MIVD plaatsgevonden. De MIVD is gelijktijdig geïnformeerd door klager. De CTIVD heeft toen geoordeeld dat redelijkerwijs niet van klager kon worden verwacht dat hij eerst klaagt bij de MIVD of het ministerie van Defensie gezien de inhoud van de klacht, het tijdsverloop en de wijze waarop de UVO van de MIVD heeft gehandeld. Na interventie van de CTIVD heeft klager, op 9 juli 2025, het besluit tot weigering VGB ontvangen.

Klager heeft lange tijd in onzekerheid gezeten over de uitkomst van het besluit. Met zijn klacht wilde klager in eerste instantie bereiken dat het nemen van een beslissing zou worden bespoedigd. Verder is zijn doel drieledig. Klager wil:

- Dat anderen in de toekomst niet hetzelfde overkomt.

[1] Het besluit tot het al dan niet verlenen van VGB moet binnen 8 weken genomen worden, maar op grond van artikel 4:14 Awb kan deze termijn eenmalig met een redelijke termijn worden verlengd.

[2] De UVO is de joint afdeling van de MIVD en AIVD voor het afhandelen van alle veiligheidsonderzoeken. In deze beslissing is de MIVD eindverantwoordelijk voor het veiligheidsonderzoek, aangezien klager bij Defensie heeft gesolliciteerd.

- Erkenning van gemaakte fouten tijdens het veiligheidsonderzoek van klager (genoegdoening/compensatie).
- Eerlijkheid naar de buitenwereld: in ieder jaarverslag staat dat er samengewerkt wordt met de VS, maar nergens staat dat dit niet op alle terreinen geldt.

2 Klachtformulering

Klager klaagt over het verloop van zijn veiligheidsonderzoek. Daarbij staan twee elementen centraal: (1) de duur van het veiligheidsonderzoek en (2) de gebrekkige communicatie en informatievoorziening gedurende het veiligheidsonderzoek.

Het veiligheidsonderzoek heeft in totaal 54 weken geduurd, terwijl een termijn van acht weken geldt. Tijdens dit onderzoek heeft klager meer dan twintig keer contact opgenomen met het KCC, maar naar zijn zeggen slechts te horen gekregen dat het onderzoek langer duurt vanwege de drukte bij de UVO en het opvragen van gegevens in het buitenland. Klager ontving meerdere vertragingsbrieven, waarin geen inhoudelijke mededelingen stonden.

Bovendien heeft klager op 6 september 2024 een brief ontvangen waarin staat dat de termijn wordt opgeschort vanwege het opvragen van gegevens in de VS. Ook is hem telefonisch meegedeeld dat de MIVD voor het afronden van het onderzoek en het verifiëren van informatie afhankelijk is van derden en dat dit leidt tot een langere doorlooptijd. Later blijkt dat deze gegevens nooit zijn opgevraagd. Een verklaring wordt niet gegeven. In het besluit biedt de directeur van de MIVD zijn excuses aan voor de onterecht verzonden brief.

Klager heeft van 2017 tot januari 2020 een functie vervuld bij Defensie waarvoor een veiligheidsonderzoek op niveau B vereist was. Deze VGB heeft hij in 2017 ontvangen. Sinds 2023 is zijn partner in Nederland woonachtig. In 2019 kreeg klager een ander aanbod, waarna hij met de Hoofddirecteur Personeel heeft besproken wat de mogelijkheden zijn om na enige tijd terug te keren bij Defensie.

3 Interventie door de CTIVD na ontvangst klacht

Klager heeft op 30 juni 2025 een klacht ingediend bij de CTIVD. De afdeling heeft ingeschat dat klager het meeste belang zou hebben bij een zo spoedig mogelijke reactie van de MIVD. Op 3 juli 2025 heeft de voorzitter van de CTIVD een e-mail verstuurd naar de contactpersoon bij de UVO dat klager contact heeft opgenomen met de CTIVD over de lange duur van het veiligheidsonderzoek. Daarbij verzocht de CTIVD de MIVD om klager binnen twee weken te berichten met een zo concreet mogelijke termijn wanneer hij het besluit kan verwachten of het besluit binnen twee weken naar klager te sturen.

Uiteindelijk heeft de MIVD op 9 juli 2025 het besluit genomen de VGB niet te verlenen. In het besluit tot niet verlenen VGB staat dat er onvoldoende gegevens zijn over de partner, omdat de MIVD op het gebied van veiligheidsonderzoeken niet samenwerkt met de veiligheidsdienst van de VS. Daarom kan geen goede beoordeling over het risico voor de nationale veiligheid worden gemaakt.

4 Juridisch kader

In artikel 10 van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv 2017) is opgenomen dat het verrichten van veiligheidsonderzoeken als bedoeld in de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) een van de taken van de MIVD is. Deze veiligheidsonderzoeken worden verricht wanneer een vertrouwensfunctie wordt uitgeoefend bij het Ministerie van Defensie (artikel 2 Wvo).

De Wvo geeft een aantal voorschriften voor het verrichten van een veiligheidsonderzoek. In artikel 7 Wvo is beschreven dat een VGB pas kan worden afgegeven nadat een veiligheidsonderzoek is verricht. Tijdens dit onderzoek beoordeelt de MIVD gegevens die vanuit de nationale veiligheid van belang zijn voor de vervulling van een vertrouwensfunctie.

In artikel 6 Wvo is opgenomen dat uiterlijk binnen acht weken wordt beslist over het afgeven van een VGB. Deze termijn kan worden opgeschort wanneer bij betrokkene of een andere instantie dan de diensten nadere gegevens worden gevraagd tot de dag waarop die gegevens zijn verstrekt. In artikel 8 Wvo staat dat een verklaring slechts kan worden geweigerd "*indien onvoldoende waarborgen aanwezig zijn dat de betrokkene onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen of indien het veiligheidsonderzoek onvoldoende gegevens heeft kunnen opleveren om daarover een oordeel te geven*".

Wanneer sprake is van onvoldoende gegevens om een oordeel te kunnen geven over het "*getrouwelijk vervullen van de vertrouwensfunctie*", is uitgewerkt in artikel 4 van de Beleidsregel veiligheidsonderzoeken 2021. Onder c is opgenomen dat het veiligheidsonderzoek onvoldoende gegevens kan opleveren wanneer de betrokkene en/of diens partner in de beoordelingsperiode buiten Nederland is verbleven. Alle verblijven van langer dan zes maanden in het buitenland worden getoetst aan vijf beoordelingsfactoren. Dat zijn onder andere het al dan niet bestaan van een samenwerkingsrelatie met de diensten van het/de land(en) waarin (de partner van) betrokkene heeft verbleven, de duur van het verblijf en de kwetsbaarheid van de functie.

Uit de toelichting bij de Beleidsregel blijkt dat de MIVD een inspanningsverplichting heeft om binnen de grenzen van het redelijke gegevens te verzamelen ten behoeve van oordeelsvorming over de periode in het buitenland. Met behulp van aanvullende gegevens kan de MIVD de verblijfsperiode zoveel mogelijk in beeld proberen te krijgen. Dat kan bijvoorbeeld door het opvragen van gegevens bij betrokkene of het voeren van een gesprek met betrokkene.

De MIVD verifieert de verkregen informatie zoveel mogelijk. Over het opvragen van justitiële en politieke gegevens staat in de toelichting op de Beleidsregel dat de inspanningsverplichting betekent dat de MIVD voor elk veiligheidsonderzoek moet nagaan of er een samenwerkingsrelatie bestaat met de desbetreffende buitenlandse collega-dienst voor het uitwisselen van persoonsgegevens bij veiligheidsonderzoeken. Indien mogelijk, moet de MIVD uitvoering aan deze samenwerking geven door justitiële en politieke gegevens op te vragen. Als er geen samenwerkingsrelatie is met een collega-dienst in het land van verblijf, dan kan er geen inzicht worden verkregen. Voor politieke gegevens bestaat geen betrouwbaar alternatief, voor justitiële gegevens in sommige situaties wel, bijvoorbeeld doordat betrokkene zelf de gegevens kan opvragen die door de MIVD op betrouwbaarheid getoetst worden.

4.1 Behoorlijkheidstoets

Daarnaast toetst de CTIVD de behoorlijkheid van het handelen waarover wordt geklaagd. De behoorlijkheidstoets omvat de rechtmatigheid van het handelen, maar ook de behoorlijkheidsnormen zoals opgesteld door de Nationale ombudsman.[3] De kern van behoorlijk overheidsoptreden is dat de overheid handelt binnen het wettelijk kader. De overheid en dus ook de diensten (voor zover mogelijk) moeten daarnaast open en duidelijk zijn in hun besluiten en optreden, burgers respectvol behandelen, betrokken en oplossingsgericht zijn in hun afwegingen en eerlijk en betrouwbaar zijn, ook in het toepassen van de zelf opgelegde regels.

Het eerste klachtonderdeel wordt getoetst aan de volgende behoorlijkheidsnormen: de overheid en dus ook de diensten (voor zover mogelijk) moeten voortvarend optreden, de burger respectvol behandelen, betrouwbaar zijn en het werk goed voorbereiden. Voor het tweede klachtonderdeel geldt met name dat de overheid transparant is, besluiten goed motiveert, informatie goed verstrekt en luistert naar de burger.

5 Onderzoek van de CTIVD

In oktober 2025 heeft een gesprek met klager plaatsgevonden. Daarna hebben we het dossieronderzoek naar de voorliggende klacht gestart door in de systemen van de MIVD het dossier te bekijken en de stukken die zijn aangedragen door de klager te bestuderen. Bij dit dossieronderzoek is ook gekeken naar de procedures omtrent veiligheidsonderzoeken zoals die gedurende het veiligheidsonderzoek van klager golden.

De afgelopen jaren zijn meerdere vergelijkbare klachten bij de CTIVD ingediend, over de lange duur van veiligheidsonderzoeken en de gebrekkige communicatie tijdens het onderzoek. Naar aanleiding van een eerdere klacht heeft de CTIVD in 2025 onderzoek verricht naar de doorlooptijden van en communicatie tijdens veiligheidsonderzoeken. Op 3 december 2025 is de beslissing gepubliceerd op de CTIVD-website. Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de minister van Defensie in december 2025 een brief gestuurd aan de CTIVD waarin hij onder andere heeft aangegeven welke verbeteringen er zijn doorgevoerd. Een aantal van deze verbetermaatregelen zijn doorgevoerd gedurende de looptijd van het veiligheidsonderzoek van klager. Deze brief is betrokken in het onderzoek naar deze klacht.

Naar aanleiding van het dossieronderzoek hebben we tweemaal schriftelijke vragen gesteld aan de UVO, de gezamenlijke afdeling van de AIVD en de MIVD die de veiligheidsonderzoeken uitvoert. In eerste instantie heeft de CTIVD vragen gesteld over de communicatie met de betrokkene, informatie in het dossier, informatie-uitwisseling met de VS en de duur van het veiligheidsonderzoek. Vervolgens zijn vervolgvragen ter verduidelijking van de eerste antwoorden gesteld. De vragen gingen steeds over het beleid omtrent veiligheidsonderzoeken en het veiligheidsonderzoek waarover wordt geklaagd.

[3] Raadpleegbaar via www.nationaleombudsman.nl/folders-en-brochures/behoorlijkheidswijzer.

6 Bevindingen

Dit hoofdstuk begint met de tijdlijn van het veiligheidsonderzoek, gebaseerd op de documenten van klager, het veiligheidsdossier van de MIVD en de antwoorden van de MIVD (paragraaf 6.1). Vervolgens presenteert de CTIVD de bevindingen per klachtonderdeel. Paragraaf 6.2 gaat over de duur en omvang van het veiligheidsonderzoek. In paragraaf 6.3 staan de bevindingen omtrent de gebrekkige communicatie en informatievoorziening.

6.1 Tijdlijn

Onderstaande tabel geeft een kort overzicht van de belangrijke gebeurtenissen ten aanzien van de klacht. Daarin zijn ook de antwoorden van de MIVD meegenomen.

Datum	Gebeurtenis
Voor de aanvraag van het veiligheidsonderzoek	Beide diensten werken niet meer samen met de VS voor het opvragen van informatie ten behoeve van veiligheidsonderzoeken.
29 jun 2024	Start veiligheidsonderzoek naar klager.
Periode 29 juni 2024 en 16 april 2025	Klager heeft in deze periode herhaaldelijk het klantcontactcentrum van de MIVD benaderd. Hij hoort steeds dat er geen enkele indicatie kan worden gegeven over de duur van het veiligheidsonderzoek of de termijn wanneer een besluit wordt genomen.
6 sep 2024	Klager ontvangt brief met mededeling dat de beslistermijn is opgeschort vanwege de navraag van gegevens in het buitenland.
24 sep 2024	In het dossier van het veiligheidsonderzoek wordt het document 'Analyse voornemen weigering' aangemaakt. Er worden verschillende mogelijkheden overwogen om toch voldoende gegevens te verzamelen voor het verlenen van een VGB. Er staat dat een combinatie van gegevens mogelijk voldoende inzicht kan geven, maar dat dit nog verder moet worden uitgezocht.
9 okt 2024	Klager ontvangt het eerste voortgangsbericht: er is meer tijd nodig, omdat de UVO het erg druk heeft. Tegen klager wordt gezegd dat hij uiterlijk 26 november 2024 weer bericht ontvangt.
Mrt 2025	Invoering verbetermaatregel: dossiers waarbij de diensten geen nader onderzoek doen omdat er sprake is van onvoldoende gegevens.
20 mrt 2025	In het dossier wordt op 20 maart een opmerking toegevoegd dat het beleid is veranderd en dat het dossier door kan voor weigering. Eerder werden verschillende mogelijkheden overwogen om toch voldoende gegevens voor het verlenen van een VGB te verzamelen.
16 apr 2025	Voornemen tot weigering van de VGB. Want: niet genoeg gegevens over partner vanwege haar verblijf in de VS gedurende bijna de gehele beoordelingsperiode. In het voornemen wordt vermeld dat Nederland op dit gebied geen samenwerking heeft met de VS, waardoor er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor de MIVD. Informatie is niet op een andere manier te verkrijgen. Klager krijgt 20 werkdagen

	voor een reactie op het voornemen. Op 12 mei stuurt klager zijn zienswijze op het voornemen.
30 jun 2025	Klager klaagt bij de CTIVD vanwege de lange duur van en gebrekkige communicatie tijdens het veiligheidsonderzoek. Hij verstuurt deze klacht met een kopie aan de MIVD.
3 jul 2025	Verzoek van de voorzitter van de afdeling klachtafhandeling van de CTIVD aan het hoofd JZ van de MIVD om spoedig een besluit te nemen, omdat klager na een lange behandelingsduur nog niets gehoord heeft na het indienen van zijn zienswijze.
9 jul 2025	Besluit tot weigering van de VGB verzonden door MIVD. In dit besluit reageert de MIVD ook op de zienswijze van klager.

6.2 De duur en omvang van het veiligheidsonderzoek (klachtonderdeel 1)

Het eerste onderdeel van de klacht en daarmee ook het onderzoek richtte zich op de duur en omvang van het veiligheidsonderzoek. De onderstaande paragrafen zijn ingedeeld per onderwerp. De onderwerpen zijn de overschrijding van de wettelijke termijn (het onderzoek heeft 54 weken geduurd), de wijze waarop is omgegaan met het verblijf van de partner in de VS en de wijze waarop invulling is gegeven aan de inspanningsverplichting van de diensten tot het verzamelen van relevante gegevens. Daarbij is het beleid rondom de samenwerking met de VS op het gebied van veiligheidsonderzoeken betrokken.

6.2.1 Overschrijding wettelijke termijn

De wettelijke termijn voor een veiligheidsonderzoek is acht weken. Bij klager zijn 54 weken verstreken. De CTIVD concludeert dat in de periode van 10 oktober 2024 tot 13 maart 2025 geen handelingen zichtbaar zijn in het onderzoeksdossier, met uitzondering van de verstuurde vertragingsberichten. Uit het dossier blijkt niet wat de reden hiervoor is.

Uit het antwoord op de gestelde vragen naar de periode van vijf maanden inactiviteit blijkt dat het dossier in deze periode in afwachting was '*gepulled*' te worden voor verdere behandeling. Dit betekent dat een dossier wordt opgepakt ter verdere behandeling. Als een onderzoek wordt doorgestuurd naar het diepteteam, moet dit in principe in het dossier terug te vinden zijn. Volgens de MIVD is het onderzoek wel doorgezonden, maar is dit niet opgenomen in het dossier.

De CTIVD concludeert dat niet duidelijk is geworden waarom bij het betreffende veiligheidsonderzoek zo veel tijd verstreken is voordat de VGB werd geweigerd, behalve algehele drukte bij de UVO. Ook hebben we niet kunnen vaststellen of en wanneer het onderzoek is doorgezonden naar het diepteteam. Er zijn geen gegevens opgevraagd bij een buitenlandse instantie, wat betekent dat er ook geen sprake is geweest van opschorting van het onderzoek.

De MIVD is pas na bijna 42 weken overgegaan tot het verzenden van een voornemen. Naar het oordeel van de CTIVD had dit eerder gekund. Het voornemen kan gebruikt worden als een geschikt middel om betrokkene (in dit geval klager) vroegtijdig te betrekken bij het besluitvormingsproces. Met het eerder verzenden van een voornemen had klager eerder geweten dat er onvoldoende gegevens zijn over het verblijf in het buitenland en tot welke uitkomst dit waarschijnlijk zou leiden. Bovendien krijgt de klager na verzending van een voornemen de

mogelijkheid om te reageren en eventueel extra informatie aan te leveren die mogelijk relevant kan zijn voor het besluitvormingsproces.

Oordeel: De doorlooptijd van het veiligheidsonderzoek is in totaal 54 weken. De helft van de totale periode, bijna 27 weken, heeft het onderzoek stilgelegen. De MIVD heeft hiermee de wettelijke termijn van acht weken ruimschoots overschreden. Bovendien heeft het onderzoek ruim de helft van de tijd stilgelegen zonder verklaarbare reden. Het voornemen is pas na bijna 42 weken verzonden, waardoor klager lang in de veronderstelling is gebleven dat er gegevens zijn opgevraagd in het buitenland, terwijl dat niet is gebeurd. De CTIVD is van oordeel dat de MIVD onbehoorlijk heeft gehandeld. De MIVD heeft onvoldoende voortvarend opgetreden en klager niet respectvol behandeld.

6.2.2 Samenwerking VS t.a.v. veiligheidsonderzoeken

De partner van klager heeft bijna de gehele onderzoeksperiode in de VS gewoond. Ten tijde van het veiligheidsonderzoek was de partner woonachtig in Nederland. Klager heeft in 2017 een VGB-B ontvangen, hetzelfde niveau als in 2024. In september 2024 heeft klager een brief ontvangen met de mededeling dat de beslistermijn is opgeschort vanwege de navraag van noodzakelijke informatie aan een buitenlandse instantie. Toch ontvangt hij in april 2025 het voorgenomen besluit tot het niet verlenen van een VGB waarin staat dat er onvoldoende gegevens zijn over zijn partner. De MIVD werkt voor veiligheidsonderzoeken niet samen met de veiligheidsdienst van de VS, waardoor geen goede beoordeling van het risico voor de nationale veiligheid kan worden gemaakt en zijn VGB niet wordt verleend.

Bij klager roept dit de vraag op waarom hij de opschortingsbrief heeft ontvangen, wat hij in zijn reactie op het voorgenomen besluit vermeldt. In het besluit staat vervolgens dat deze brief onterecht is verzonden en worden hiervoor excuses aangeboden (zie verder par. 6.3.3). Daarnaast vraagt hij zich af of de MIVD wel voldoet aan de inspanningsverplichting uit de Beleidsregel, aangezien slechts wordt geconcludeerd dat er onvoldoende gegevens zijn vanwege een ontbrekende samenwerking. Volgens de MIVD is er gekeken naar wat er wel is. De lange doorlooptijd houdt volgens de MIVD geen verband met de opschortingsbrief.

Uit het dossier blijkt dat de MIVD ten aanzien van de partner van klager in september 2024 heeft bekeken hoe hij toch voldoende gegevens kan verkrijgen, ondanks de ontbrekende samenwerkingsrelatie:

> *"Partner pas 2 maanden in NL. geen samenwerking met collega-dienst in VS voor b-taak. Invloed van partner op betrokkene kan niet worden beoordeeld, als direct gevolg v.h. feit dat er niet voldoende verifieerbare gegevens zijn m.b.t. buitenlandverblijf van partner. Kan niet worden vastgesteld of zwaarwegende feiten of omstandigheden hebben plaatsgevonden die van belang kunnen zijn voor oordeel veiligheidsonderzoek."*

> *"Maatwerk: kijken naar wat er wel is. (...) [Een aantal mogelijkheden] moet UVO nog uitzoeken. Want bijv. geen inzicht in persoonlijke gedragingen en omstandigheden, wat deels online kan worden gevonden. En overige gegevens als financiële info en documentatie ter ondersteuning van haar vrijetijdsbesteding zou dit deels kunnen ondervangen. Een veldgesprek zou evt gaten nog kunnen aanvullen."*

In maart 2025 is ervoor gekozen geen aanvullende gegevens op te vragen bij klager. Uit het besluit blijkt dat hiervoor is gekozen, omdat de MIVD niet kan controleren of de gegevens juist zijn en hoe betrouwbaar ze zijn. De partner heeft het grootste gedeelte van de beoordelingsperiode in de VS verbleven, waardoor deze periode niet inzichtelijk is. Uit de toelichting van de MIVD blijkt dat nader onderzoek hoogstwaarschijnlijk niet zou leiden tot een andere uitkomst, omdat sprake zou blijven van onvoldoende gegevens.

Alle verblijven van minimaal zes maanden moeten worden getoetst aan vijf beoordelingsfactoren. Uit het dossier blijkt dat in ieder geval de duur van het verblijf, het beleid ten aanzien van de VS en de reden van het verblijf zijn beoordeeld. De overwegingen ten aanzien van de andere criteria hebben we niet in het dossier of in de toelichting kunnen terugvinden. Zo blijft het onduidelijk in hoeverre de uitzoekvraag uit september 2024 daadwerkelijk is uitgezocht. Daar hebben we geen terugkoppeling van kunnen vinden. Op 20 maart 2025 is in ieder geval één aanvulling gedaan in het document:

> "*Update 5 maart 2025: Voor dit dossier hebben we [een en ander] uitgezocht. [Om diverse redenen] kan het dossier nu door voor weigering*" [tussen haakjes toegevoegd door CTIVD]

In het dossier van klager is verder geen informatie te vinden over het beleid ten aanzien van het opvragen van gegevens in de VS. Na een eigen zoekslag in de systemen van de MIVD bleef onduidelijk wanneer welk beleid precies gold en waarom. Daarom zijn vragen hierover gesteld aan de UVO. Daaruit bleek het volgende:

De MIVD heeft voor veiligheidsonderzoeken geen samenwerking met de VS. De VS heeft namelijk aangegeven geen wettelijke grondslag te hebben voor het structureel uitvoeren van naslagen naar personen. Samengevat:

- Bij langdurig verblijf in de VS wordt conform de Beleidsregel gehandeld, wat betekent dat de MIVD geen VGB afgeeft als de periode in het buitenland onvoldoende inzichtelijk is.
- In het dossier van klager zijn er geen onderzoekshandelingen uitgevoerd omdat het verblijf van de partner van klager in de VS dusdanig lang was (bijna de volledige beoordelingsperiode) dat deze periode niet voldoende inzichtelijk kan worden gemaakt met de in het document van 20 maart 2025 genoemde mogelijkheden.

De CTIVD heeft de UVO gevraagd naar een overzicht van de wijzigingen en de besluitvorming hieromtrent.

Voorlopig oordeel: uit het dossier blijkt dat alternatieve mogelijkheden tot het verzamelen van voldoende gegevens uitgebreid in beeld zijn gebracht. De CTIVD kan echter niet vaststellen in hoeverre al deze mogelijkheden daadwerkelijk zijn onderzocht. De MIVD heeft het werk niet goed voorbereid en handelt niet transparant. Dat is onbehoorlijk.

De MIVD heeft ervoor gekozen geen aanvullende gegevens op te vragen bij klager en zijn partner, omdat dit hoogstwaarschijnlijk alsnog tot de afwijzing van een VGB zou leiden. Deze keuze vinden

we niet onbehoorlijk. Het aanleveren van de aanvullende gegevens is een onevenredige belasting wanneer uit ervaring bekend is dat sprake zal blijven van onvoldoende gegevens. Het is jammer dat klager dit pas na 42 weken, bij het voornemen tot weigering VGB, te horen kreeg. Hij was al die tijd in de veronderstelling dat er gegevens in het buitenland waren opgevraagd. Klager was gebaat geweest bij duidelijkheid op een eerder moment.

Al met al oordeelt de CTIVD dat de MIVD voldoet aan de inspanningsverplichting uit de Beleidsregel. Het veiligheidsonderzoek kan onvoldoende gegevens opleveren wanneer de betrokkene en/of diens partner in de beoordelingsperiode buiten Nederland zijn verbleven. In dit geval heeft de partner bijna de gehele beoordelingsperiode in de VS gewoond. Met de VS is er geen samenwerking op het gebied van veiligheidsonderzoeken. De MIVD geeft geen VGB af bij onvoldoende gegevens in het buitenland, waaronder de VS. De eerder beschreven redenering tot het niet opvragen van gegevens is niet onbehoorlijk.

6.3 De gebrekkige communicatie en informatievoorziening (klachtonderdeel 2)

Het tweede klachtonderdeel ziet op de gebrekkige communicatie en informatievoorziening. De klacht valt onder te verdelen in drie delen: het telefonische contact van klager met de MIVD, de vertragingsbrieven zonder inhoudelijke terugkoppeling en de onterecht verzonden brief. In onze beoordeling zijn het communicatiebeleid en de verbetermaatregelen die de afgelopen tijd zijn ingevoerd bij de UVO betrokken.

6.3.1 Telefonisch contact en communicatiebeleid

In het dossier van het veiligheidsonderzoek van klager staat geen overzicht van de correspondentie met de betrokkene, zoals het telefonisch contact dat heeft plaatsgevonden. Er staat slechts één interne e-mail in het dossier waarin staat dat iemand van de MIVD op 19 augustus 2025 contact heeft gehad met klager over het opnieuw toesturen van het bezwaar en de afhandeling van de dwangsom die hij heeft gevorderd. Klager geeft echter aan dat hij herhaaldelijk heeft gebeld en gemaild met het KCC.

Tijdens het onderzoek ontving de CTIVD een e-mail van klager met een overzicht van de gevoerde telefoongesprekken, opgesteld door het KCC. Klager heeft volgens dit overzicht 22 keer naar het KCC gebeld in de periode van 15 augustus 2024 tot en met 29 september 2025. De meeste gesprekken gaan over hoe lang het veiligheidsonderzoek nog zal duren. Het KCC zegt in deze telefoongesprekken dat het langer duurt omdat ze afhankelijk zijn van derden, dat ze niet weten hoe lang het onderzoek nog duurt en dat ze contact zullen opnemen met de behandelaar van het veiligheidsonderzoek. Volgens klager is hem telefonisch medegedeeld dat informatie is opgevraagd in het buitenland. Dat kan de CTIVD niet vaststellen.

Uit de antwoorden blijkt dat belnotities van het KCC worden vastgelegd in het dossier. Vertragingsbrieven en overige contacten worden ook in het dossier vastgelegd.

Volgens de MIVD worden dossierbehandelaren door het KCC op de hoogte gesteld als een betrokkene heeft gebeld, gemaild of een brief is bezorgd. Als een betrokkene belt, wordt altijd in het notitieveld van het dossier een melding gemaakt door het KCC. Dit wordt ook opgenomen in het interne systeem en wordt gemaild naar de behandelaar. Deze e-mail wordt ook aan het dossier

toegevoegd door het KCC. Het kan volgens de MIVD zo zijn dat de laatste stap in het dossier van klager vergeten is. In het dossier is één mail terug te vinden dat klager contact heeft opgenomen met de vraag of dit in het dossier kan worden opgenomen. Daar is geen terugkoppeling van te vinden.[4]

Uit het onderzoek n.a.v. de klacht van de eerdere klacht blijkt dat de diensten een communicatiebeleid hebben voor personen die herhaaldelijk contact opnemen met de MIVD, inhoudende dat er meerdere fases zijn en dat er per fase een instructie bestaat over wat met beller gedeeld kan worden. Dit wordt de escalatieladder genoemd.

Met behulp van de escalatieladder wordt beoordeeld in welke fase een betrokkene zit. Als het KCC merkt dat een betrokkene behoefte heeft aan informatie, neemt zij contact op met de behandelaar of het accountmanagement. Het KCC vraagt de behandelaar om een voortgangsbericht te sturen of om een stilliggend dossier op te pakken. Alles wordt vastgelegd in het dossier. De MIVD merkt desgevraagd op dat ten aanzien van klager niet uit het dossier af te leiden is of er kritisch bekeken is wat er wel of niet gecommuniceerd kan worden.

Voorlopig oordeel: Klager heeft veelvuldig contact opgenomen met de MIVD. Desondanks heeft hij niet meer informatie ontvangen dan het moment waarop hij het volgende bericht zou ontvangen. Van de MIVD mag op grond van de behoorlijkheidsbeginselen verwacht worden dat hij in ieder geval een verwachting geeft wanneer het besluit genomen wordt. Bovendien is niet gebleken dat er een afweging heeft plaatsgevonden over welke informatie met klager gedeeld kon worden. Dat is in strijd met het eigen beleid. Juist bij lange doorlooptijden is goede communicatie van belang.

Aan klager is medegedeeld dat er contact opgenomen zou worden met de behandelaar van het veiligheidsonderzoek, maar het is niet duidelijk geworden in hoeverre dit echt gebeurd is. Dit is onbehoorlijk, onder andere omdat de MIVD hierdoor onbetrouwbaar heeft gehandeld. Tijdens de onderzoeksperiode blijkt uit het dossier niet dat het dossier is doorgestuurd. Bovendien staan de contacten van klager met het KCC niet in het dossier, terwijl dit volgens het beleid wel zou moeten.

6.3.2 Vertragingsbrieven

Klager is op de hoogte gehouden van zijn veiligheidsonderzoek door middel van vertragingsbrieven. Nadat klager in september 2024 een opschortingsbrief heeft ontvangen, heeft hij in oktober, november, januari en maart een voortgangsbericht gekregen waarin stond wanneer hij het volgende bericht kon verwachten. Er werd hem in deze brieven geen verwachting gegeven over de termijn waarop het besluit werd genomen.

In de reactie op de zienswijze op het voorgenomen besluit tot weigering van de VGB stelt de MIVD dat er geen sprake is van een gebrek aan communicatie, omdat klager op de hoogte is gehouden door middel van vertragingsbrieven.

[4] In juni 2026 zag de CTIVD na afronding van het onderzoek per toeval dat de telefoonnotities aan het dossier werden toegevoegd.

Naar aanleiding van de eerdere klacht, gepubliceerd op de CTIVD-website op 3 december 2025, is ook de communicatie en informatievoorziening van de UVO onderwerp van onderzoek geweest. Daaruit blijkt dat volgens onder andere de klachtencommissie van de MIVD het mogelijk moet zijn enigszins uit te leggen waarom een veiligheidsonderzoek langer duurt of in welke fase het onderzoek zich bevindt. Ook staat in de brief van de minister naar aanleiding van deze klacht: "*ik deel in dat verband ook de opvatting dat de mededeling "uw veiligheidsonderzoek is in behandeling" niet altijd voldoende is*".

Wat betreft de vertragingsbrieven stelt de MIVD in het antwoord op onze vragen opnieuw dat betrokkene conform beleid op de hoogte is gehouden door middel van vertragingsbrieven. Op de vraag welk beleid wordt bedoeld, ontvangen we de reactie dat het gaat om bestaand beleid met betrekking tot de handelswijze bij dossier die buiten de 8-weken termijn lopen. Dit beleid is niet aangepast volgens de MIVD.

Voorlopig oordeel: De overheid moet transparant zijn, informatie goed verstrekken en luisteren naar de burger. Daar is hier geen sprake van en dat is onbehoorlijk. De MIVD had klager inhoudelijke informatie moeten verschaffen over de status van zijn veiligheidsonderzoek. Hoewel klager vaak contact heeft opgenomen met de MIVD, heeft hij telefonisch en per brief geen inhoudelijke mededelingen ontvangen. En dat terwijl de CTIVD al een paar jaar aandacht vraagt voor de inhoud van vertragingsbrieven. De MIVD had naar ons oordeel klager meer informatie moeten geven over het verloop van zijn veiligheidsonderzoek. Dat past bij een transparante overheid die luistert naar de burger.

6.3.3 Onterecht verzonden brief

Op 6 september 2024 heeft klager een brief ontvangen van de MIVD dat noodzakelijke informatie is gevraagd aan een buitenlandse instantie, waardoor de behandeltermijn wordt opgeschort. In zijn reactie op het voorgenomen besluit stelt klager dat deze opschortingsbrief niet overeenkomt met de stelling uit het voornemen waarin staat dat er geen samenwerking is met de VS.

In het besluit tot weigering van de VGB van 9 juli 2025 wordt duidelijk dat de brief onterecht verzonden is. "*Deze brief is onterecht naar u verstuurd. Op het moment dat ik u deze brief heb gestuurd stond namelijk al vast dat ik over onvoldoende gegevens beschikte, omdat er op dit gebied niet wordt samengewerkt met de Verenigde Staten*". Er zijn geen gegevens opgevraagd over de partner.

Hoe dit heeft kunnen gebeuren, blijft onduidelijk. Dit kon niet herleid worden uit het dossier, door de CTIVD en door de MIVD zelf niet. Voor het versturen van de brief en de daardoor ontstane indruk dat er gegevens over de partner zijn opgevraagd, worden in het besluit tot weigering van het VGB excuses aangeboden door de directeur van de MIVD namens de Minister van Defensie: "*Het betreurt mij dan ook dat deze brief naar u is verstuurd en dat hierdoor de indruk bij u is gewekt dat er gegevens over uw partner zijn opgevraagd. Ik bied u hiervoor mijn excuses aan*".

Voorlopig oordeel: de CTIVD van voorlopig oordeel dat de MIVD onbehoorlijk heeft gehandeld door het versturen van de brief. Klager heeft als gevolg van de brief van september 2024 lange tijd in de veronderstelling verkeerd dat in de VS gegevens opgevraagd zouden worden en dat zijn veiligheidsonderzoek in ieder geval mede daarom langer duurde.

Volgens de CTIVD hadden de excuses van de MIVD meer moeten omvatten.[5] Zo is niet gebleken dat de MIVD heeft onderzocht hoe het heeft kunnen gebeuren dat deze brief is verzonden, terwijl dit voor klager grote gevolgen had. Bovendien had de MIVD in zijn excuses niet alleen moeten stilstaan bij de onterechte verzending van de opschortingsbrief, maar ook bij de inhoudelijke onjuistheid in de brief.

De CTIVD oordeelt voorlopig dat de onterechte verzending van de brief op zichzelf niet onbehoorlijk is. Het is in dit geval onbehoorlijk dat geen passende excuses zijn aangeboden voor de inhoud van de brief die niet klopt. De MIVD heeft onbetrouwbaar gehandeld.

6.3.4 Verbetermaatregelen

Op de vraag naar de relevante verbetermaatregelen die tijdens het veiligheidsonderzoek naar klager in werking zijn getreden, antwoordt de MIVD dat per maart 2025 een maatregel is ingesteld dat geen ander onderzoek (meer) wordt verricht als sprake is van onvoldoende gegevens. Dit heeft volgens de MIVD geleid tot toezending van het voornemen tot weigering aan betrokkene gedateerd op 16 april 2025. Dat deze maatregel in dit geval is toegepast, blijkt volgens de MIVD niet uit het dossier, maar uit de weigeringsgrond (onvoldoende gegevens op grond van langdurig verblijf in het buitenland). Een nevengevolg van de wijziging van het beleid was dat het dossier geweigerd kon worden. De overweging hiervoor was dat nader onderzoek hoogstwaarschijnlijk niet zou leiden tot een andere uitkomst.

7 Reactie op bevindingen

7.1 MIVD

De bevindingen zijn aan de MIVD verzonden voor een reactie op feitelijke onjuistheden en een controle op staatsgeheime informatie. De ontvangen reactie is verwerkt voor de vaststelling van het rapport.

7.2 Klager

Na het verwerken van de reactie van de MIVD heeft een gesprek plaatsgevonden met de klager waarin de ongerubriceerde bevindingen zijn besproken. Klager wil graag het volgende toevoegen aan de behandeling van de klacht:

- De CTIVD stelt in de beslissing dat niet kan worden vastgesteld dat aan klager telefonisch is medegedeeld dat informatie is opgevraagd in het buitenland. Klager ziet dit anders, omdat in de notities van het KCC staat opgenomen: “Voor een deel van het onderzoek en het verifiëren van informatie zijn we afhankelijk van derden en dat zorgt per definitie voor een veel langere doorlooptijd.” Klager leest dit als bevestiging dat informatie is opgevraagd bij het buitenland.

[5] Zie ook: https://www.nationaleombudsman.nl/praktische-informatie-en-folders/goed-excuus-geven.

- Daarnaast vindt klager het betreurenswaardig dat er nooit gegevens bij de autoriteiten in de VS zijn opgevraagd. Ook na het versturen van de opschortingsbrief waarin aan klager werd medegedeeld dat bij een buitenlandse instantie gegevens zijn opgevraagd, heeft klager contact gehad met het KCC. Herhaaldelijk is door de KCC-medewerker contact opgenomen met de behandelaar van het veiligheidsonderzoek voor een nadere toelichting. Tijdens deze contactmomenten via het KCC heeft de behandelaar blijkbaar niet gezien dat de opschortingsbrief nooit verzonden is en dat er dus geen gegevens in het buitenland zijn opgevraagd. Excuses zijn pas veel later gemaakt.

- In algemene zin zou klager het fijn hebben gevonden als hij de mogelijkheid had gekregen aan het onderzoek mee te werken door bijvoorbeeld het aanleveren van gegevens, zodat het onderzoek bespoedigd had kunnen worden. Hij vindt het jammer dat er geen gesprek heeft plaatsgevonden. Graag zou hij zien dat in het voornemen tot weigering van de VGB een expliciete uitnodiging komt te staan tot het aanleveren van informatie. Zeker omdat het voornemen inderdaad een geschikt middel is om in dit geval hemzelf vroegtijdig te betrekken bij het besluitvormingsproces.

- Dat hangt samen met het argument van klager dat artikel 8 van de Beleidsregel een "dubbele kan-bepaling" heeft. Een VGB kan alleen worden geweigerd wanneer het veiligheidsonderzoek onvoldoende gegevens heeft kunnen opleveren. Dit betekent volgens klager dat niet alleen gekeken moet worden naar de gegevens die zijn opgeleverd, maar dat vervolgens ook gekeken moet worden naar gegevens die verzameld kunnen worden.

- Klager wil graag dat vermijdbare dingen die in zijn onderzoek mis zijn gegaan voortaan worden voorkomen. Hij wil graag in gesprek gaan met de betrokkenen bij zijn veiligheidsonderzoek.

8 Oordeel CTIVD

Op grond van artikel 124, eerste lid, Wiv 2017 beoordeelt de CTIVD of door de MIVD behoorlijk is gehandeld. De CTIVD komt op basis van de hierboven genoemde bevindingen tot de volgende conclusies:

1. Klachtonderdeel 1 over de duur van het veiligheidsonderzoek is gegrond. De termijn is zonder afdoende verklaring ruimschoots overschreden.
2. Klachtonderdeel 2 over de communicatie met en de informatievoorziening aan klager tijdens het veiligheidsonderzoek is gegrond. Ondanks de vele contactpogingen heeft klager geen inhoudelijke voortgangsberichten ontvangen, is niet overwogen wat met klager gedeeld kon worden en heeft hij pas na 42 weken bij het voornemen tot weigering duidelijkheid ontvangen over de opschortingsbrief.

De CTIVD is ervan op de hoogte dat voor, gedurende en na het veiligheidsonderzoek van klager diverse maatregelen zijn ingezet ter verbetering van het proces rondom veiligheidsonderzoeken.

Bovendien heeft de CTIVD begrip voor de drukte bij de UVO de afgelopen jaren. Dat neemt niet weg dat bij de voorliggende klacht onbehoorlijk is gehandeld. De CTIVD doet de aanbeveling aan de Minister van Defensie om bij de verbeteringen die zijn ingezet ook deze beslissing te betrekken.

Naar aanleiding van de bevindingen in paragraaf 6.2.1 ziet de CTIVD aanleiding om een aanbeveling te doen omtrent het tijdig versturen van voornemens tot het weigeren dan wel verlenen van een VGB. Door het tijdig versturen van het voornemen wordt de betrokkene eerder betrokken bij het besluitvormingsproces. Dat biedt duidelijkheid en geeft de betrokkene de mogelijkheid in een eerder stadium te reageren op het voorgenomen besluit. De CTIVD is hierover in gesprek met de leiding van de UVO en de dienstleiding van de MIVD.

Daarnaast adviseert de CTIVD om in een dergelijk geval op passende wijze excuses aan te bieden door de geschonden norm te benoemen en de gevolgen te erkennen. Het is aan de minister van Defensie om daar dan wel of niet compensatie in financiële zin of anderszins voor aan te bieden.

De afdeling klachtbehandeling van de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, 12 oktober 2026,

mr. A. Stehouwer (voorzitter)
mr. P.J.D.J. Muijen
mr. B. Bastein